

TEXNOKRATIK PARADIGMADA NOAN'ANAVIY MATNLARDAN FOYDALANISH

Yuldasheva Dilafroz Maxamadaliyevna
FarDU dotsenti, filologiya fanlari nomzodi

Orifjonova Mavludaxon Abduqaxxor qizi
FarDU magistri

ANNOTATSIYA

Mazkur maqola rivojlanayotgan texnokratik jamiyatda ta'lim-tarbiya texnokratik bolalarning aqli-idrokini, bolalar kitobxonligini oshirish masalalariga, ularning kitobxonligini oshirishda noan'anaviy matnlardan foydalanish usullari bayon etilgan. Shoir Abdurahmon Akbarning ayrim she'rlari tahlilga tortilgan. Misollar bilan izohlangan.

Kalit so'zlar: texnokratik bolalar, noa'anaviy matn, she'r

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассмотрены вопросы воспитания технократических детей в развивающемся технократическом обществе, вопросы совершенствования детского чтения, использование нетрадиционных текстов в совершенствовании их чтения. Анализируются некоторые стихотворения поэта Абдурахмона Акбара. Объяснили на примерах.

Ключевые слова: дети-технократы, нетрадиционный текст, поэзия.

ABSTRACT

This article describes the issues of education of technocratic children in a developing technocratic society, the issues of improving children's reading, the use of non-traditional texts in improving their reading. Some poems of the poet Abdurahmon Akbar are analyzed. Explained with examples.

Keywords: technocratic children, non-traditional text, poetry

Bola misoli oppoq qog'oz undan chiroyli sa'nat asarini yaratish ota-ona va tarbiyachiga katta mas'uliyat yuklaydi. Ilm-fan va texnika rivojlanayotgan jamiyatda bolalarni har tomonlama shakllantirish bugungi kunning talabi hisoblanadi. Bolalarni texnologiya asosida bilim berish muhim vazifalardan biridir. Aslida texnokratik atamasi(yun. techne san'at, hunar, mahorat va ...kratiya) - ijtimoiy jamiyatdagi

tafakkur oqimi, unga asosan, kishilik olami faqat ilmiy-texnika tafakkuri tamoyillari asosida boshqariladi amaliy-texnik muhandislar, pragmatik olimlar (texnokratlar) ilmiy-amaliy texnik dunyoqarashga egasi bo'lib, bunday kishilar tarkibi tabora yangilanib bormoqda. Yangi davr ishbilarmonlari va siyosatchilari texnokratik tafakkur tarziga o'tib bormoqda. Bolalarda kitobxonlikni rivojlantirish uchun noan'anaviy matnlardan foydalaniladi. Bolalar ta'lim-tarbiyasida ham texnokratik madaniyatning ustuvorligini korish mumkin. Ayniqsa, kichik yoshda ularni badiiy so'z san'atiga, adabiyotga qiziqtirish muhim masala sanaladi. Masalan: **Abrahmon Akbarning** she'rlarini bizga qo'l keladi. Uning she'rlarini quyidagi turlarga ajratishimiz mumkin:

1. **Topishmoq she'rlar:** Topishmoq she'rlarda bolalarga qiziq bo'lishi uchun she'r satrlaridan bir necha so'zlar tushirib qoldiriladi. She'rnin o'qish jarayonida bolalar she'r qofiyasiga va mazmuniga mos so'zlarni o'zlari topib qo'yishlari kerak bo'ladi. Masalan: **Tishi yo'q-da**

-....., qand bergan edim (*novvot*)
Nor bilan bo'lashgin deb.
Ranjitibsan ukangni
Hammasini b. (*o'zing yeb*)
-..... ni-chi, tog'ajon, (*ukam*)
Novvot bilan ishi yo'q.
Chunki uning og'zida
Birorta sog'i yo'q (*tish*)

Topishmoq she'rlar bolalarda birinchi navbatta so'z boyliklarini oshishiga yordam beradi. Ulardagi ijodkorlik qobiliyatini rivojlantiradi. Bolalar qofiya, mazmun to'g'risida amaliy tasavvurga ega bo'lishlariga kata yordam beradi. Bu esa o'z navbatida bola nutqining jozibador va mazmunli bolishiga olib keladi.

1. **Rasmi she'rlar**

Ya'ni rasmda she'riy saboqlar, buday she'rlarda qilinishi kerak bo'lgan ish namuna rasm orqali ketma-ket ko'rsatib boriladi va shu jarayonga moslab she'riy qofiya tuzib ketiladi.

Masalan:

Chiz mana bunday uchburchak:

Chiz yana bunday uchburchak:

Ostiga tort uzun chiziq:

Ustiga tort uzun chiziq:

Chizgan rasming, Norqo‘zi,

She'riy usulda yozilgan rasmlil topshiriqlar bolalar miyyasida “Brock”ka va “Wernick”i markazlarini rivojlanishiga yordam beradi. Bu markazlar bolalarda eshitgan yoki o‘qigan jumllarini bir biriga a qilish qobiliyatini rivojlantiradi. “Brock”kadan farqli o‘laroq “Wernick”i markazi yozma va og‘zaki nutqni tushinish va o‘rganishda asosiy ro‘lni o‘ynaydi. Qo‘shimcha qilib aytishim mumkinki, yuqoridagi markazlar rivojlanishiga yordam bera oladigan bu kabi she’rlar “Afaziya”ga chalingan bolalar uchun ham qo‘l keladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1. Abdurahmon Akbar. Uyqichining tushlari. – Toshkent: “SHARQ” NASHIRYOT-MATBAA AKSIYADORLIK kompaniyasi bosh tahririyati.2006
2. Юлдашева Д.М. Использование зоонимов в колыбельной песне-«алла», как аспект этнолингвистики. cyberleninka.ru
3. D Yuldasheva. Anthropocentric approach to children’s speech study. Конференции.
4. Ю.Д Махамдалиевна. Использование зоонимов в колыбельной песне-«алла», как аспект этнолингвистики. Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. 12 (Ulrich’s ...
5. YD Maxamadaliyeva, M Matmusaeva. On Lingvofolcloristic Units. International Journal of Culture and Modernity 11, 169-171
7. YD Maxamadaliyeva, MX Madaminovna. Gnoseological Substantiation of Cognitive Development Children. International Journal of Innovative Analyses and Emerging Technology 2 (4), 7-11
8. YD Maxamadaliyeva. USE OF PRESIDENTIAL NAMES IN UZBEK CHILDREN’S TEXTS. Gospodarka i Innowacje. 22, 68-70
9. D Yuldasheva, S Umarova . МАКТАБГАЧА ТА’ЛИМ ТИЗИМИДА О ‘YINLAR TEXNOLOGIYASI. Scientific progress 3 (2), 746-751
10. ДМ Юлдашева. [Синтактик такрорларнинг бадий-эстетик имкониятлари.](#) Международный журнал/ Искусство слова